

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 1.3.2005
COM(2005) 64 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2003. Gada ziņojums par Phare un pirmspievienšanās instrumentiem Kiprai, Maltai un Turcijai

{SEC(2005) 273}

IEVADS

Šis ir Eiropas Komisijas gada ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Phare darbības novērtējumu desmit saņēmējvalstīs un par pirmspievienošanās instrumentiem Kiprai, Maltai un Turcijai.

Tehniskajā dokumentācijā, kas ir šā ziņojuma pielikumā, ietvertas iedaļas par Phare programmas veidošanu un īstenošanu katrā no 13 saņēmējvalstīm.

1. PĀRSKATA GADS

1.1. Paplašināšanās procesa galvenie notikumi 2003. gadā

Ņemot vērā 2002. gada Kopenhāgenas Padomes lēmumu 2004. gada 1. maijā ļaut pievienoties 10 jaunām dalībvalstīm (**Čehijai, Igaunijai, Kiprai, Latvijai, Lietuvai, Maltai, Polijai, Slovākijai, Slovēnijai un Ungārijai**), 2003. gada 16. aprīlī Atēnās tika parakstīti Pievienošanās līgumi un Pievienošanās akti un tie tika iesniegti ratificēšanai esošajās un pievienošanās dalībvalstīs saskaņā ar katras valsts nacionālo ratificēšanas kārtību.

No Pievienošanās līguma parakstīšanas dienas pievienošanās dalībvalstis piedalās kā „aktīvas novērotājas” Padomes struktūrās, kā arī Eiropas Komisijas vadītājās komitejās.

Lai sniegtu līdzsvarotu informāciju par paplašināšanās procesu, Komisija ir pieņēmusi *Paplašināšanās saziņas stratēģiju*, uzrunājot ES pilsoņus, kā arī jauno dalībvalstu iedzīvotājus.

Attiecībā uz pārējām kandidātvalstīm savos *regulārajos ziņojumos*, kas pieņemti 2003. gada 5. novembrī, Komisija norādīja, ka **Bulgārija** un **Rumānija** joprojām atbilst politiskajiem kritērijiem, bet vēl nav panākušas pilnīgu atbilstību ekonomikas kritērijiem. Abās valstīs vērojams labs progress, un tās atrodas uz pareizā ceļa, lai pabeigtu prasīto likumdošanas atbilstību, taču ievērojami pūliņi jāvelta pietiekamas administratīvās un tiesu kapacitātes attīstīšanai, lai nodrošinātu pienācīgu *acquis communautaire* ieviešanu. Nolūkā palīdzēt šīm valstīm to centienos Padome 14. aprīlī pieņēma pārskatītus pievienošanās partnerības dokumentus, pamatojoties uz Komisijas izvirzītajiem priekšlikumiem. Turklāt ievērojami tika palielināts pirmspievienošanās palīdzības apjoms¹.

Turcijas valdība ir paātrinājusi reformu gaitu un ievērojamas pūles veltījusi tam, lai panāktu atbilstību Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem, kā arī ievērojams progress panākts ceļā uz atbilstību ekonomikas kritērijiem. Tomēr ziņojumā arī norādīts, ka jāturpina centieni vairākās jomās, piemēram, armijas civilajā kontrolē un tiesībās uz pamatbrīvībām, tai skaitā reliģiskās pārliecības brīvība. 2003. gada aprīlī tika pieņemts pārskatīts Pievienošanās partnerības dokuments ar sīki izklāstītām pamatnostādņēm par jomām, kurās jāveic tālākas reformas. Tajā iekļauts priekšlikums palielināt finansiālo atbalstu, lai tas trīs gadu laikā sasniegtu kopējo budžetu 1050 miljonus EUR.

---

¹ Palielinājums vidēji par 30 % laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam, gadā sasniedzot vidēji 400 miljonus EUR Bulgārijai un līdz 1 miljardam EUR Rumānijai.

Šajā kontekstā jāpiemin, ka 2003. gada februārī **Horvātija** pieteicās kļūt par dalībvalsti un 2004. gada 18. jūnijā tā ieguva kandidātvalsts statusu.

1.2. 2003. gada Eiropadomju galvenie secinājumi

Attiecībā uz **Bulgāriju** un **Rumāniju** 12. decembra *Briseles Eiropadome* atzinīgi novērtēja Komisijas monitoringa ziņojuma, stratēģijas dokumenta un novembrī pieņemto regulāro Komisijas ziņojumu konstatējumus un ieteikumus. Padome aicināja Komisiju 2004. gada sākumā nākt klajā ar savu priekšlikumu par finanšu pamatnostādņēm Bulgārijai un Rumānijai, uz kuru pamata 2004. gada pavasarī tiktu iesniegti pārskatītie kopējo nostāju projekti par joprojām atvērtajām sadaļām. Padome ņēma vērā Komisijas paziņojumu, ka tā gatavojas pamatot savu priekšlikumu uz principiem un metodēm, kuras tā piemēroja sarunās ar desmit pievienotās valstīm. Phare programma sagatavo kandidātvalstis, lai tās pievienotos ES, un tās mērķis ir sniegt arī pirmspievienotās atbalstu ar struktūrfondi. Sīkāku informāciju var atrast pielikuma II 1.daļā.

Attiecībā uz **Kipru** jūnija Saloniku Eiropadome atzinīgi novērtēja Komisijas paziņojumu par „*Ekonomiskās attīstības veicināšanas veidiem Kipras ziemeļu daļā un tās tuvināšanu Savienībai*”. Komisija ierosināja aktīvi sniegt finansiālu palīdzību Kipras turku ziemeļu rajoniem ekonomikas attīstības veicināšanai, lai sekmētu tirdzniecību ar ziemeļu daļu un tuvinātu to Savienībai.

2. PROGRAMMU ĪSTENOŠANA: VISPĀRĒJS PĀRSKATS

2.1. Phare pamatnostādņu īstenošana

2003. gadā pēdējoreiz tika veidotas pirmspievienotās programmas 10 jaunajām dalībvalstīm. No 2004. gada pirmspievienotās programmu veidošana aptver vienīgi Bulgāriju un Rumāniju.

Programmu veidošana bija pamatota uz Phare pamatnostādņēm², kuras pēc tam tika pārskatītas 2002. gada 6. septembrī³, kad Komisija pieņēma īpašo pakāpeniskas samazināšanas stratēģiju Phare programmai, lai risinātu bezprecedenta pāreju no pirmspievienotās atbalsta uz strukturālo atbalstu, un lai ietu kopsolī ar izmaiņām Regulā (EK) Nr. 2760/98 par pārrobežu sadarbību (*CBC*), nolūkā piemērot unikālo pieeju, kas nepieciešama kodoldrošības jomā, un uzsvērtu pāreju uz EDIS (skat. arī 3. punkta 1. apakšpunktu).

22. decembrī pamatnostādnes tika vēlreiz pārskatītas paziņojumā⁴, kurā tika mainīta definīcija jēdzienam „iestāžu veidošana”⁵ un uzsvērtā nepieciešamība paātrināt saņēmējvalstu finansiālās un pārvaldības atbildības decentralizāciju.

Phare pakāpenisko samazināšanas stratēģiju turpināja īstenot, lai nodrošinātu raitu pāreju valstīs, kas pievienojās 2004. gada 1. maijā.

---

² (SEK (1999) 1596), Komisija apstiprināja 1999. gada 13. oktobrī

³ K(2002) 3303-2

⁴ K (2003) 4906

⁵ Orientējoši 65% Phare līdzekļu atvēlēti iestāžu izveidošanai (no tiem 30% „vieglajiem” pasākumiem, piemēram, zinātnībai (know-how), un 35% ‘stingrajiem’ pasākumiem, piemēram, līdzekļu ieguldīšanai aprīkojumā). Tas atšķiras no iepriekšējā sadalījuma, kur 30% bija paredzēti iestāžu izveidošanai (tikai „vieglajiem” pasākumiem) un 70% investīcijām (35% investīcijām sociālajā un ekonomiskajā kohēzijā un 35% investīcijām iestāžu veidošanā).

Līdztekus grozījumiem Regulā par Phare pārrobežu sadarbību, pārskatītajās Phare pamatnostādnēs ietverti divi svarīgi vēstījumi saistībā ar transnacionālo un starpreģionālo sadarbību un sadarbību ar valstīm, kas atrodas ārpus ES un nav ES kandidātvalstis: 10 Phare valstis tika mudinātas izmantot savu Phare Nacionālo programmu līdzekļus, lai atbalstītu pārrobežu pasākumus pie savām ārējām robežām, lai novērstu potenciālas robežšķautnes uz nākamās Savienības robežas. Turklāt Bulgāriju un Rumāniju aicināja turpināt izmantot līdzekļus no savām Nacionālajām programmām, lai finansētu šo valstu līdzdalību (transnacionālajā) programmā „Interreg III B” vai (starpreģionālajā) programmā „Interreg III C”.

Lai arī pirmspievienšanās palīdzību Maltai, Kiprai un Turcijai nosaka atsevišķas regulas⁶, to 2003. gada programmās visumā izmantota Phare metodoloģija un komitoloģija.

2.2. Kopējās Phare saistības⁷

Kopējās saistības sasniedza 1 miljardu 699 miljonus EUR, to skaitā:

Nacionālās programmas	1 223 miljardi €
Pārrobežu sadarbība	161 miljoni €
Reģionālās un horizontālās programmas	187 miljoni €
Kodoldrošība	128 miljoni €

Nacionālās programmas bija sadalītas šādi:

Bulgārija	99 miljoni €	Lietuva	67 miljoni €
Čehija	95 miljoni €	Polija	403 miljoni €
Igaunija	40 miljoni €	Rumānija	272 miljoni €
Ungārija	107 miljoni €	Slovākija	57 miljoni €
Latvija	46 miljoni €	Slovēnija	38 miljoni €

Turklāt tika panākta vienošanās par pirmspievienšanās palīdzības programmām **Malta, Kiprai un Turcijai**, kā arī par īpašu atbalsta paketi **Kipras ziemeļu daļai**:

Kipra	12 miljoni €	Ziemeļkipra	12 miljoni €
Malta	13 miljoni €	Turcija	145 miljoni €

Sīkāka informācija par Phare katrā valstī atrodama šā ziņojuma pielikuma I daļā. Valstis.

⁶ Regula (EK) Nr. 555/2000, kas 2000.gada 13.martā pieņemta attiecībā uz Kipru un Maltu, Regula (EK) Nr. 2500/2001, kas 2001.gada 30.decembrī pieņemta attiecībā uz Turciju.

⁷ Papildu finansiālā informācija par PHARE iekļauta pielikuma III daļā

2.3. Finansiālā un tehniskā palīdzība

Pašreizējās Phare pamatnostādnes nosaka, ka aptuveni 65% Phare līdzekļu ir novirzīti institūciju veidošanai. Galvenais institūciju veidošanas un tehnoloģiskās zinātnības nodošanas instruments ir *mērķsadarbība* vai *neliela apjoma mērķsadarbība* (dalībvalstu ekspertu nosūtīšana uz kandidātvalstīm, lai palīdzētu attīstīt spēju specifisku *acquis* aspektu ieviešanai). Pārējie indikatīvie 35 % Phare līdzekļu ir novirzīti ieguldījumiem, kuru mērķis ir veicināt ekonomisko un sociālo kohēziju (ESK).

Pēc tam, kad 2002. gadā uzmanības centrā bija *rīcības plānu* izveide, lai veiktu prioritāras darbības, kas saistītas ar nepieciešamo administratīvo un tiesu kapacitāti pirms pievienošanās un īpašu pasākumu īstenošanu ar mērķi tās atrisināt, 2003. gadā uzmanības centrā nonāca centieni atbalstīt ESK un sagatavoties pēcpievienošanās ES fondiem.

Lai risinātu jaunos, ar pievienošanos saistītos augstas prioritātes jautājumus, kurus var labāk atrisināt, iekonomējot uz programmu apjoma, tika izveidotas vairākas daudzvalstu vai horizontālās programmas. Šīs programmas aptvēra MVU attīstību, pašvaldību infrastruktūru, pašvaldību finanses, *TAIEX* pasākumus, līdzdalību Kopienas komitejās, kodoldrošību, mazo projektu programmu, sadarbību statistikas jomā, vides aizsardzību, kā arī Informācijas un saziņas programmu. Sīkāka informācija par šiem pasākumiem atrodama pielikuma II 2.2.2. un II 2.2.3. daļā.

2.4. Kopienas pirmspievienošanās palīdzības koordinācija

SAPARD⁸ (Speciālā pirmspievienošanās programma lauksaimniecībai un lauku attīstībai) mērķis ir palīdzēt kandidātvalstīm risināt strukturālas pielāgošanās problēmas lauksaimniecības sektoros un lauku rajonos, kā arī izpildīt *acquis communautaire* attiecībā uz Kopējo lauksaimniecības politiku un ar to saistīto likumdošanu. Sīkāka informācija par SAPARD darbību atrodama SAPARD ikgadējā ziņojumā 2003. gadam.

ISPA⁹ (Pirmspievienošanās struktūrpolitiku instruments) ir vērsts galvenokārt uz to, lai kandidātvalstīs ieviestu Kopienas infrastruktūras standartus. No tā tiek finansēta arī svarīga vides un transporta infrastruktūra. Sīkāka informācija par ISPA darbību atrodama ISPA ikgadējā ziņojumā 2003. gadam.

Atsevišķā ikgadējā ziņojumā par pirmspievienošanās palīdzības koordinēšanu iekļauta sīkāka informācija par koordināciju starp Phare, ISPA un SAPARD. Direktoru līmenī izveidotā Komisijas *Koordinācijas komiteja* šiem 3 pirmspievienošanās instrumentiem tikās trīs reizes.

Vispārējās palīdzības dokuments, kurā Komisija informē par pirmspievienošanās palīdzības koordinēšanu, sevišķi par indikatīvajiem finanšu rādītājiem katrai valstij saistībā ar šiem trijiem instrumentiem, par koordināciju ar EIB un starptautiskajām finanšu institūcijām (SFI) un par progresu un perspektīvām decentralizētas pārvaldības ieviešanai, tika prezentēts Phare Vadības komitejā 9. aprīlī.

---

⁸ Vispārējo informāciju skat. arī Lauksaimniecības ģenerāldirektorāta mājas lapā http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

⁹ Vispārējo informāciju skat. arī Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta mājas lapā http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

2.5. Sadarbība ar EIB un starptautiskajām finanšu institūcijām

Sadarbība ar EIB un SFI turpinājās saskaņā ar Saprašanās memorandu par sadarbību pirmspievienšanās palīdzības jomā.

Komisijas dienesti periodiski organizē tikšanās ar EIB un citām SFI, lai koordinētu jautājumus, kas saistīti ar programmu veidošanu un īstenošanu, kā arī procedūras jautājumus. Lai noorganizētu pāreju no pirmspievienšanās atbalsta uz pilnu dalību ES valstīm, kas pievienojas 2004. gada maijā, Komisija 2004. gada 26. martā vadīja EK/SFI Darba grupu un EK/SFI Augsta līmeņa grupu, kuru ietvaros notiek EK un SFI augstāko vadītāju tikšanās.

PHARE gadījumā galvenais līdzfinansēšanas instruments atkal bija „SME Facility” (MVU instruments), kurā piedalās EIB, ERAB un Eiropas Padomes Attīstības banka / KfW. Mērķis ir turpināt celt līdzfinansēšanas kapacitāti finanšu sektorā un attīstīt finansēšanas sistēmu MVU (ar „SME Facility”) un pašvaldībām (ar „Municipal Lending Facility”, t.i., municipalitāšu kredītēšanas instrumentu). 5. decembrī Komisija apstiprināja divas PHARE programmas 2003. gada MVU finansēšanas instrumenta ietvaros, kurā pirmo reizi bija iekļauta lauku apakšprogramma „Rural Sub-Window”, īpaši paredzot līdzekļus lauku kredītu sektora attīstībai starp vietējiem finanšu starpniekiem. Iesaistītās SFI ir ERAB un Eiropas Padomes Attīstības banka/KfW. Sīkāka informācija par šiem instrumentiem atrodama pielikuma II 2.2.3. daļā.

3. PROGRAMMU PĀRVALDĪBA

3.1. Virzībā uz Paplašinātu decentralizētās īstenošanas sistēmu (EDIS)

Ar EDIS apzīmē pilnīgu ES atbalsta decentralizēšanu, un tas nozīmē procesu, ar kuru ES pirmspievienšanās līdzekļu pārvaldība tiek nodota kandidātvalstu valsts pārvaldes struktūrām; Komisija neveic sistemātisku atsevišķu darījumu iepriekšēju kontroli, bet aprobežojas ar paveiktā pārbaudi un saglabā galīgo atbildību par vispārējo budžeta izpildi.

Gatavošanās EDIS visās kandidātvalstīs tika paātrināta 2003. gadā¹⁰. Pāreja uz EDIS tiek veikta, izmantojot 4 posmu metodi; šie posmi aprakstīti Komisijas Darba dokumentā „Gatavojoties paplašinātai decentralizācijai” (nosūtīts kandidātvalstīm 2000. gadā) un dokumentā „Ceļa karte uz Ispa un Phare EDIS” (nosūtīts kandidātvalstīm 2001. gadā).

Komisija un valstu pārvaldes struktūras kandidātvalstīs un pievienšanās valstīs turpināja uzraudzīt procesu ar Augsta līmeņa darba grupu (ALDG) palīdzību; šīs grupas tika izveidotas 2002. gadā visās Phare valstīs, lai uzraudzītu pāreju uz EDIS un sniegtu konkrētas vadlīnijas par specifiskiem jautājumiem, kas saistīti ar pāreju uz EDIS.

Martā Briselē tika organizēts seminārs par valsts pasūtījumu kandidātvalstu un pievienšanās valstu pārvaldes struktūru darbiniekiem. Tajā tika runāts par jautājumiem, kas saistīti ar pārmaiņām, kas sekoja jaunu finanšu noteikumu ieviešanai attiecībā uz Eiropas Kopienas vispārējo budžetu¹¹ un ietekmi uz pirmspievienšanās projektiem, kā arī pāreju no ārējā atbalsta sagādes noteikumiem uz ES direktīvām par valsts pasūtījumu no 2004. gada 1. maija.

¹⁰ Izņemot Turcijā, kas 2003. gadā pārgāja uz decentralizētu ieviešanas sistēmu.

¹¹ Padomes 2002. gada jūnija Regula (EK) Nr. 1605/2002; OV L248 (2002. gada 16. septembris)

Pēc šīs iniciatīvas Komisija valstīs rīkoja darbinieku apmācību iestādēs, kas darbojas ar Phare finansējumu, kā arī (ar SIGMA palīdzību) veica salīdzinošo pētījumu un izplatīja informāciju par ārējā atbalsta noteikumiem un ES direktīvām.

Pienākums ieviest EDIS līdz pievienošanās dienai tika iekļauts Pievienošanās aktā (33. pants) un tas bija nepārprotams stimuls pēdējiem sagatavošanās darbiem, lai pārietu uz EDIS.

Apskatāmajās 12 valstīs situācija ar EDIS 2003. gada beigās bija šāda:

- **Bulgārija** un **Rumānija** bija sasniegušas lielāku attīstību 1. posmā (Atšķirību izvērtēšana)
- **Polija** un **Igaunija** bija pabeigušas 3. posmu (Atbilstības izvērtēšana), bet vēl nebija iesniegušas EDIS pieteikumus Komisijai, lai uzsāktu ceļu kartes pēdējo 4. posmu. Abas valstis pieteikumus iesniedza 2004. gada sākumā.
- **Čehija, Latvija, Lietuva, Slovākija, Slovēnija** un **Ungārija** bija iesniegušas Komisijai prasītos EDIS pieteikumus. Ar to aizsākās pēdējais posms un tas pamudināja atbilstošos Komisijas revīzijas dienestus veikt pārbaudes revīziju. Pozitīva novērtējuma gadījumā ar Komisijas lēmumu tiktu atļauts pāriet uz EDIS, atceļot pirmspievienošanās fondu vadības iepriekšēju kontroli. Novembrī un decembrī Paplašināšanās ģenerāldirektorāta revidenti uz vietas veica pārbaudes revīzijas **Ungārijā** un **Slovēnijā**. Taču šo revīziju rezultāti nebija tādi, lai sāktu procesu Komisijas lēmuma pieņemšanai par atļauju pāriet uz EDIS pirms pievienošanās dienas.
- Pēc 2002. gada revīzijām papildu kontroli veica **Maltā** un **Kiprā**. Šo papildu revīziju rezultāti nebija tādi, lai sāktu procesu Komisijas lēmuma pieņemšanai par atļauju pāriet uz EDIS pirms pievienošanās dienas.

3.2. Uzraudzība un novērtējums

Uzraudzības un novērtējuma darbību mērķis ir, pirmkārt, uzraudzīt un izvērtēt, vai finansiālais atbalsts saņēmējvalstīs palīdz sasniegt pirmspievienošanās mērķus, novērtējot programmas darbības rezultātus un mācoties no pieredzes. Otrs mērķis ir atbalstīt vietējās uzraudzības un vērtēšanas kapacitātes attīstību, lai nostiprinātu valstu spējas pārvaldīt un kontrolēt pirmspievienošanās atbalstu.

3.2.1. Iepriekšēja vērtēšana

Iepriekšējas vērtēšanas ziņojums par Phare programmu veidošanas mehānismiem 2004. gadā un vēlāk atspoguļo, ka ir nepieciešama stratēģiskāka pieeja programmu veidošanai, ir jāpalielina resursi projektu izstrādei un jāievieš sistemātiskāka kvalitātes kontrole. Tika izstrādāts rīcības plāns un turpmāki pasākumi¹², ņemot vērā ziņojumā sniegtos ieteikumus.

¹² Tajos iekļautas vadlīnijas daudzgadu programmu veidošanai, projektu iedaļu uzlabošana un "Logframes" izmantošana.

3.2.2. Uzraudzība un starpposma novērtējums

Phare *Uzraudzības un starpposma novērtējuma* shēmas ietvaros izstrādāti aptuveni 123 novērtējuma ziņojumi par Phare programmām atsevišķās valstīs, sektoros un jomās. Turklāt 2003. gada sākumā tika pasūtīts starpposma novērtējums pirmspievienšanās atbalsta programmai Turcijai; starpposma novērtējuma shēma tika uzsākta arī Maltā un Kiprā.

Kopumā starpposma novērtējuma rezultāti liecina, ka Phare darbības rezultāti ir apmierinoši. Projektu prioritātes atbilst prioritātēm, kas izvirzītas Pievienšanās partnerības dokumentos, regulārajos ziņojumos un rīcības plānos. Starpposma novērtējums šobrīd ir plaši pieņemts kā projektu pārvaldības cikla neatņemama sastāvdaļa. Ņemot vērā novērtēšanas secinājumus un ieteikumus, tika panākti vairāki labvēlīgi risinājumi un rezultātā izplatījās novērtēšanas kultūra. Sīkāka informācija par starpposma novērtējumu jaunajās dalībvalstīs atrodama pielikuma II 3. daļā.

3.2.3. *Paveiktā novērtējums*

2003. gadā veiktā 1997. un 1998. gada Phare nacionālajās programmās paveiktā vērtēšana atklāja Phare programmu lielo nozīmi risinot problēmas, kas „bija ļoti nopietni vai diezgan nopietni šķēršļi ceļā uz pievienošanās”, lielo ietekmi uz *acquis* orientētām politikas jomām (trešais Kopenhāgenas kritērijs) un spēcīgo Komisijas dienestu ietekmi programmu veidošanas procesā, kas daļēji atspoguļo kandidātvalstu vājos punktus programmu veidošanā. Skatīt arī pielikuma II 3. daļu.

3.3. Citi pasākumi

Komisijas dienesti veica vairākus citus pasākumus, lai uzlabotu 2004. gada programmu kvalitāti, kā arī lai atbalstītu vietējās uzraudzības un novērtēšanas kapacitātes attīstību. Īpaši pasākumi aprakstīti pielikuma II daļas 3.3. punktā.